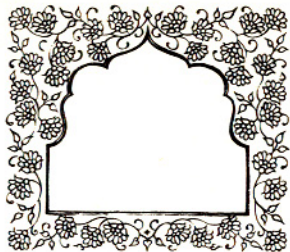

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

Ρουμπαγιάτ

Ἐκδόσεις Ἡριδανός

ρουμπαγιάτ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΗΡΙΑΝΟΣ

Ζωοδόχου Πηγής 79, 114 73 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.-Fax: 210.88.39.957, 210.38.47.660

ISBN 960-335-044-3

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Ἄποδοση
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Η απόδοση τῶν Ρουμπαγιάτ (ἀΐ έκδοση: Δεκέμβρης '68) ἔγινε ἀπό τ' ἀγγλικά, -χρησιμοποιήθηκε ἡ έκδοση: THE RUBAIYYAT OF OMAR KHAYAAM, Translation by Robert Graves and Omar Ali-Shah. Cassell. London, '67-, καί δημοσιεύεται ἐδῶ σέ διορθωμένη μορφή.

Ὁ Πέρσης ἀστρονόμος, φιλόσοφος καί ποιητής Sheikh Chiathuddin Abdul Fath Omar ibn Ibrahim al Khayaam al Chaq γεννήθηκε στή Νισαπούρ τό 1015 μ.Χ.

Τά Ρουμπαγιάτ (ρουμπάι σημαίνει τετράστιχο) ἔγιναν γνωστά στή Δύση ἀπό τή μετάφραση πού δημοσίευσε ὁ Edward Fitzgerald γιά πρώτη φορά στά 1858, βασισμένη σέ χειρόγραφο τοῦ 14ου αἰώνα, πού βρίσκεται στή Βιβλιοθήκη τῆς Ὁξφόρδης.

Ἐνα ρουμπάι ἔχει 4 ἔνδεκασύλλαβους, τόν τρίτο ἐλεύθερο καί τούς ἄλλους μέ ρίμες. Ὁ Fitzgerald ἔμεινε πιστός στή μορφική ἐμφάνιση, μά φαίνεται πῶς πρόδωσε σέ μεγάλο βαθμό τό νόημα τοῦ πρωτότυπου. Μεταφράσεις ἔγιναν ἀργότερα κι ἄλλες καί σέ πολλές γλώσσες.

Ἡ καινούργια ἀγγλική ἀπόδοση πού ἔγινε ἀπό τό γνωστό ποιητή Robert

Graves και τόν Πέρση Φιλόλογο Omar Ali-Shah και βασίστηκε σέ αὐθεντικό, καθώς λένε, χειρόγραφο τοῦ 12ου αἰώνα, κειμήλιο τῆς οἰκογένειας Shah, δίνει μιάν ἄλλη διάσταση στήν ποίηση τοῦ Καγιάμ.

Ἡ σχετικά ἐλεύθερη μεταφορά στά ἑλληνικά, –παιχνίδι τοῦ μεταφραστῆ καί πιο πολύ ξεδίφασμα μέ τούς χυμούς τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας–, παρουσιάζει 32 μονάχα ἀπό τά 111 Ρουμπαγιάτ. Τά περισσότερα εἶναι κοιταγμένα σάν τραγουδάκια τοῦ κρασιοῦ, μ' ἓναν ἴσκιο μελαγχολίας. Οἱ δεσμευτικές ρίμες δέν ὑπάρχουν, γιά νά μπορεῖ ὁ στίχος ν' ἀνασαίνει (πράγμα πού ἔγινε ἄλλωστε καί στήν ἀπόδοση Graves-Shah) καί χρησιμοποιήθηκε ὁ δεκαεφτασύλλαβος, ἓνας στίχος μέγας, γιά νά χωράει τά πυκνά ἀγγλικά μέ τά πολλά μονοσύλλαβα, καί καθόλου λαϊκός, ἀφοῦ ἡ ποίηση τοῦ Καγιάμ εἶναι λόγια. Ὁ δεκαπεντασύλλαβος θά ἔδινε στά Ρουμπαγιάτ τό ἀταίριαστο περπάτημα δημοτικοῦ τραγουδιοῦ.

A.E.

Ἀθήνα, Ἰούλιος '70

1

Ἀχάραγα στό καπηλειό φωνές μᾶς ἀγουροξυπνῆσαν:
«Ἐ παραγιοί ἀκαμάτηδες, στά σβέλτα σηκωθῆτε πάνω!
Μέ τό καθημερινό μας μερτικό τίς κοῦπες ξεχειλίστε,
πρίν τῆς ζωῆς μας γιά καλά τό δυνατό κρασί τελειώσει».

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

2

Τ' αὐτιά μου πῆρ' ὁ πετεινός, καί πρωινό πιτό γυρεύει.
Καί νά ἴμαστε στό μαγαζί σου ταβερνιάρη μαζεμένοι.
Τί λές; Γιά προσευχή ἔναι ὥρα; Τσιμουδιά κυρ-ταβερνιάρη
Ἀφήφα τό παλιό συνήθειο. Ἔλα τσούγκρισε μαζί μας.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

3

Διαβαίνει ἡ ζωὴ καὶ πάει. Καὶ ρωτᾶς: Τί 'ν' ἡ Βαγδάτη;
Τό κρασοπότηρο γιομίζει. Θά νοιαστοῦμε ἂν εἶναι πίκρα
ἢ γλύκα; Ἄσπρο πάτο! Καὶ μετὰ ἀπὸ μᾶς, καλὰ νά ξέρεις,
θά γράφει σταθερά τὸν ἀνοιχτό του κύκλο τό φεγγάρι.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

4

Δέν π̄αν νά λέν πώς ἡ Παράδεισο εἶναι οὐρί γιομάτη.—
Ἄξιζει τό καλόπιoto, ὅ,τι κι ἄν πείς, τό γιοματάρι.
Γι' αὐτό καί νά γελᾶς σά νά 'τανε ἡ πίστωση γιά χρόνια
στό βερεσέ, κι ἄς ἀντηχοῦν στ' αὐτιά σου μακρινά ταμπούρλα.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

5

Σά νά 'τανε φτιαγμένος για τό κέφι σου ό κόσμος ζήσε,
λές και τόν έχουνε ξομπλιάσει για τήν αφεντιά σου μόνο.
Μά μήν τό λησμανάς πώς δέν είς' άλλο από μία χούφτα χιόνι
στήν άμμουδιά στρωμένο μία δυό μέρες, πού θά λιώσει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

6

Τοῦ καπηλειοῦ οἱ πιστοὶ συντρόφοι μου χαθῆκαν ἕνας ἕνας,
φτωχὰ σφαχτάρια στ' ἀναπάντεχο τό χτύπημα τοῦ Χάρου.
Γερά ποτήρια ὄλοι τους καί πάλι ὅμως ξαστοχῆσαν
πρὶν ἀπ' τὶς δύο στερνές γουλιές τὶς κοῦπες τους ν' ἀποστραγγίξουν.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

7

Σύννεφο τῆς κακοκεφιᾶς νά μὴν ἀφήνεις νά σέ σκιάζει
κι ἄς μὴ χαθοῦν οἱ μέρες σου σ' ἀναίτιας λύπης τὴν ὀμίχλη.
Μὴν ἀπαρνιέσαι τό λιβάδι, τό φιλί, τό ἐρωτικό τραγούδι
μέχρι μέ τόν πηλό νά ζυμωθεῖ, μιά μέρα, ὁ πηλός σου.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

8

Οἱ ἄλλοι τό 'στριψαν κυρ-κάπελα. Ξεμείναμε οἱ δύο μας.
Τραβοῦν σκουντούφληδες στό σκονισμένο στρῶμα τους γιά ὕπνο.
Ἐβίβα τό λοιπόν τό πρῶτο, κι ἄκου τή στερνή ἀλήθεια:
Ἄγεροκοπανιές κυρ-κάπελα τά λόγια πού μᾶς λέγαν.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

9

Όταν τινάχτηκα από τοῦ μυστηρίου μου τόν κόσμο
σάν τό γεράκι καί ψηλά-ψηλά ἐκεῖ φτεροκοποῦσα,
δέ μέ περίμενε σοφία κι ἀπολύτρωσης ἀλήθεια
κι ἔτσι ξαναπερνῶ ἀπό τήν ἴδια τή στενή τήν πύλη.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Δέ μέ ρωτῆσαν καί μέ βάλανε νά ζῶ σ' αὐτό τόν κόσμο.
Μά πάλι, σάν τό κυνηγάρικο σκυλί, τό ριζικό μου
μέ διώχνει. Σήκω κάπελα καί ρίξε πάνω σου ἕνα ροῦχο
καί μπροῦσκο κέρνα νά ξεπλύνουμε τοῦ κόσμου τή μιζέρια.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

11

Ἐσφιξ' ἀχόρταγα τά χεῖλια μου ρωτώντας τό ποτήρι
μή θά μποροῦσα τάχα νά γυρέψω τ' ἄγουρά μου χρόνια.
Καί κείνο μουρμουρίζει σφίγγοντας τά χεῖλια στά δικά μου:
«Πιές ἄλλη μιά γουλιά. Δέν ἔχει γυρισμό αὐτός ὁ δρόμος».

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

12

Θλιμμένος έραστής, αυτό τό πήλινο ποτήρι θά 'ταν,
όνειροκυνηγός καθώς κι έγώ έδῶ και τόσα χρόνια.
Και τοῦτο τό χερούλι πό 'χει στό λαιμό του θά 'ταν μπράτσο,
σ' άγηπημένου κοριτσιουῦ λαιμό τριγύρω περασμένο.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

13

Μές στ' ἀργαστήρι όπου ῥιχνε σκιά τοῦ κανατᾶ ὁ τόνος,
συλλογιζόμουν ὦρες βλέποντας τό μάστορη νά φτιάχνει
χερούλια καί λαιμούς σέ κρασοκάνατα καί σέ λαγῆνες
ἀπό πηλό – τοῦ βασιλιᾶ τίς χουφτες, τοῦ ζητιάνου σκέλια.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Σάν τή μαβιά τουλίπα σήκωσε ψηλά τό κύπελλό σου
κι ὅσο ζερβά δεξιά ὁ Χάρος τόν καιρό του θά ξοδεύει
πιές μονορούφι τό κρασί, γιατί σκληρός ὁ χρόνος ξάφνου
θά σέ πετάξει χάμω, δίχως εἶδηση καμιά νά στείλει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

15

Αὐτός ὁ κόσμος πού δέν ἔχει ἄκρη σ' ὄλους μας κερνάει
ἀπό ἕνα κύπελλο γιομάτο. Ὅταν ἔρθει κι ἡ σειρά σου
τά δάκρυα σώνουν. Ἄσε τή χαρά ν' ἀνθίσει. Σήκωσέ το
ψηλά τό κύπελλο κι ὕστερα στράγγιξέ το μονορούφι.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Στό φυσικό του τό 'χει τό φεγγάρι πρόσωπο ν' αλλάζει
καί πότε μοιάζει φουντωτό δεντρί καί πότε πάλι αγρίμι.
Δέν πετυχαίνεις τίποτα κι ἄν ἀφανίσεις τή μορφή του.
Σ' αὐτό πού μοιάζει τώρα ζεῖ αὐτό π' ἀκόμα δέν ἐγίνει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Μές στήν καρδιά μου πυρετός. Κρασί νά τόν μερώσεις κέρνα.
Ύδραργυρος λιωμένος ή ζωή μας, τρέχει κι ὄλο τρέχει.
Νά σηκωθεῖς καί ξάγρυπνος νά μένεις. Εἶν' ὁ ὕπνος κλέφτης.
Στραγγίζει τό νερό στό ρέμα κι οἱ φωτιές τῆς νιότης σβήνουν.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Κρυμμένος τή ζωή περνᾷς κι ανεξιχνίαστος σάν πάντα.
Καί κάποτε εἶσαι πρόσωπο κι ἄλλες φορές πάλι τοπίο.
Καί σέ κανένα τ' ἀκριβό τό θέαμα δέ θές νά δείξεις
κι εἶσαι συνάμα μοναχός σου τό κοινό κι ὁ θεατρίνος.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Τῆς λογικῆς πολύξεροι καλαμαράδες τά τινάξαν
ἀπ' τούς πολλούς συλλογισμούς, νά ζεῖ ἢ νά μή ζεῖ κανένας.
Τράβα ἀγράμματα καί διάλεξε καλά τί θά τρυγήσεις.
Ἀπ' τή δικιά τους σκόνη βγαίνουν μόνο ἄγουρα σταφύλια.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

20

Γιά τήν αἰωνιότητα ἀτέλειωτες κουβέντες πάντα.
Σέ μᾶς τίς ὥρες τῆς χαρᾶς τό μπροῦσκο ζαβολιές δέν κάνει.
Μακριά πολύ ἀπ' τό στόχο μας κι ἡ πραχτική κι ἡ γνώση πέφτουν.
Μά τά αἰνίγματα πού μᾶς παιδεύουν τό κρασί τά λύνει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

21

Τρυπώνω για κρασοκατάλυξη στό καπηλειό τό βράδου
καί μέ φλασκή ἕνας κρασοπατέρας μέ καλωσορίζει.

- Βρέ γέρο, τοῦ φωνάζω, τόν Ἄλλάχ καθόλου δέ φοβᾶσαι;
- Ἄνοιχτοχέρης ὁ Ἄλλάχ, μοῦ λέει. Πιές κι ἡ ἀφεντιά σου.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

22

Αὐτός ὁ θόλος, π' ὅλοι ζοῦμε κάτωθι του ζαλισμένοι,
εἶναι τοῦ Ἀλλάχ τό μαγικό τό θέατρο σκιῶν, ἄς ποῦμε.
Λυχνάρι του ὁ ἥλιος καί πλατύ λευκό πανί του ὁ κόσμος
κι ἀμέτρητες φιγοῦρες πίσω σκοτεινές, πού παραδέρνουν.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

23

Φεγγάρι σαρακοστιανό, άκούω, πήρε νά γιομίζει,
σφιχτό για τίς καφτές μας πεθυμιές και πάλι χαλινάρι.
Μά πριν νά βγει ὁ μήνας, τοῦ σκασμοῦ τό γλυκόπιτο θά τσούζω
πού θά μοῦ φτάσει νά τό βγάλω μιά χαρά τό Ραμαζάνι.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Τή ρίζα τῆς ἀπαντοχῆς τό ριζικό μου σάν θά κόψει
κι ἄν ἔχω σκορπιστεῖ στούς τέσσερις ἀνέμους, τόν πηλό μου
μαζέψτε φίλοι μου καλοί καί φτιάξτε μιά κρασοκανάτα
νά ξαναζήσω ξέχειλος μέσ στό γερό πιτό καί πάλι.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

25

Σάν τά τινάξω, μέ κρασί ξεπλύντε τό φτωχό κορμί μου
καί μέ τῆς τάβλας ὕστερα τραγούδια ρίξτε το στό λάκκο.
Κι ἄν τύχει κι ἔχετε τή χρεία μου ὅταν θά γίνει ἡ Κρίση,
μπροστά στοῦ καπηλειοῦ μας τή μπασιά, σκάφτε βαθιά στό χῶμα.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

26

Τήν ἔννοια νά ἔχετε μέ κρασοκάνατα νά μέ χορτάστε,
πού τό χλωμό στά μάγουλα τό χρῶμα βυσινί τό κάνουν.
Καί σάν θά τά τινάξω, λέω, πλύντε με στό κοκκινέλι
καί μέ τίς ντούγιες τῆς παλιᾶς βαρέλας φτιάξτε μου τήν κάσα.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Σάν ἀξειδίψαστο σφουγγάρι, ἔτσι ρούφηξα τό μπροῦσκο,
π' ὀλόγουρα στό μνήμα μου ἀψιά κρασίλα θά μυρίζει.
Κι ἄν κουτουλώντας ἀπό κεῖ διαβεῖ κανεῖς πιωμένος κιόλας,
πού θ' ἀνασάνει μόνο, θά τόν βροῦνε τύφλα στό μεθύσι.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Παρ' ὄλο πού 'χασα καί τό καλό μου τ' ὄνομα καί πάει
ἀπ' τό πολύ πιοτό, δέν τ' ἀπαρνιέμαι ὅσο θ' ἀνασαίνω.
Κι ἀναρωτήθηκα συχνά πυκνά, μέ τόν παρά πού βγάζει
τί ἀντάξιό ὁ κάπελας μέ τό καλό κρασί του ν' ἀγοράζει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Άλίμονο, τῆς πρωινῆς μας δόξας τό βιβλίο κλείνει.
Οἱ φυλλωσιές τῆς ἀνοιξης κι αὐτές τό χιόνι προμηνᾶνε.
Καί μακριά πετάει τό χαρούμενο πουλί τῆς νιότης
καί πότε ἦρθε κι ἔφυγε μήτε χαμπάρι πού τό πῆρα.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Νά 'χα μιά ἡσυχῆ γωνιά μονάχα γιά νά ξαποστάσω –
Μονάχα τούτη ἐδῶ ἢ ἀτέλειωτη νά σώνονταν ἡ στράτα.
Ἄχ καί νά βγεῖ ἡ ζωὴ μας νά μποροῦσε μιά φορά ἀκόμα
μέσ ἀπ' τό μαῦρο χῶμα γιά νά μπουμπουκιάσει καί ν' ἀνθίσει.

ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

31

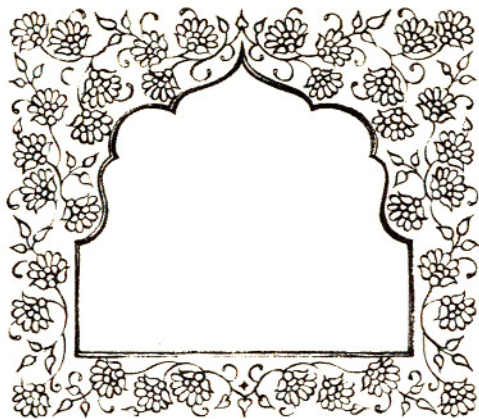
Τή μέρα τήν αὐριανή, φωνή καμιά δέ σοῦ τήν τάζει.
Γι' αὐτό φεγγάρι μου θνητό μέ τήν ψυχή σου γλέντα, κοῦπες
ἀδειάζοντας στή φωτοφεγγαριά. Μπορεῖ ἕνα μεσονύχτι
νά ψάχνει τό φεγγάρι νά μᾶς βρεῖ καί νά ἴμαστε φευγάτοι.

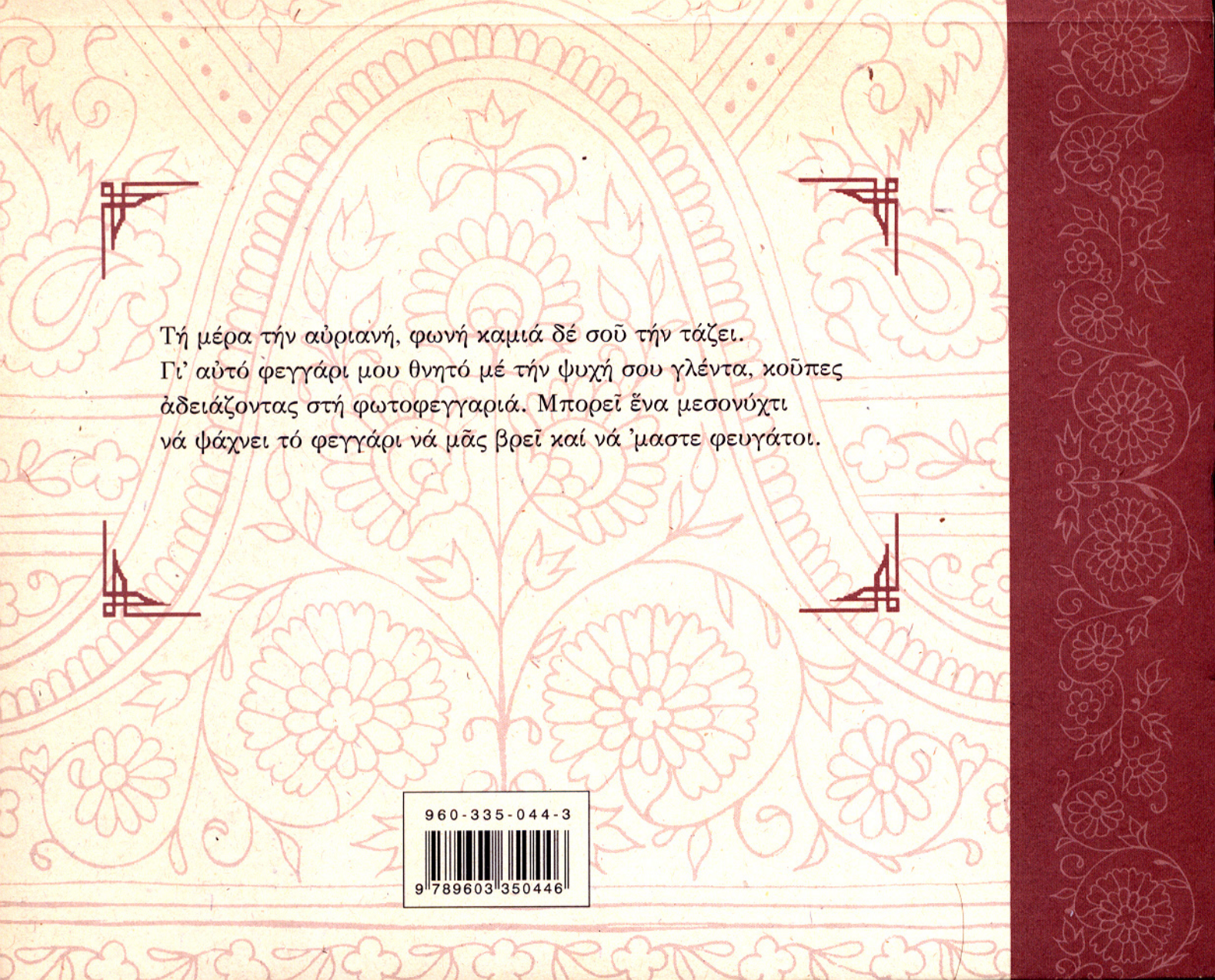
ΟΜΑΡ ΚΑΓΙΑΜ

ρουμπαγιάτ

Σύντροφοι τοῦ κρασιοῦ ἐδῶ στό χαροκόπι ὄλοι μαζεμένοι,
ὁπού ἴμασταν ἀχώριστοι, ποτέ νά μή μᾶς λησμονᾶτε.
Προτοῦ τσουγκρίστε, ὅταν λείψω κάποια μέρα, σᾶς ξορκίζω
γυρίστε μπρούμητα τήν ἄδεια κούπα σάν θά ῥθει ἡ σειρά μου.

Τή μέρα τήν αὐριανή, φωνή καμιά δέ σοῦ τήν τάξει.
Γι' αὐτό φεγγάρι μου θνητό μέ τήν ψυχή σου γλέντα, κοῦπες
ἀδειάζοντας στή φωτοφεγγαριά. Μπορεῖ ἓνα μεσονύχτι
νά φάχνει τό φεγγάρι νά μᾶς βρεῖ καί νά 'μαστε φευγάτοι.

960-335-044-3

9 789603 350446